

EL TÍTOL IV, DE L'IMPULS INSTITUCIONAL, DE LA LLEI DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA A CATALUNYA

per Carles DUARTE I MONTSERRAT

Cap de la Secció d'Estudis de Llengua Catalana i Llenguatge Administratiu
de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya

3

El títol IV de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya constitueix dins el conjunt de la Llei la part on s'articula l'actuació general dels organismes oficials en relació amb la promoció de la normalització lingüística.

Tanmateix, fora del títol IV, també trobem, com era previsible en una llei d'aquesta naturalesa, d'altres articles que d'una manera o altra afecten l'impuls institucional a la normalització de la llengua catalana. Així, per exemple, l'article 7.2 de la Llei estableix que: «El Consell Executiu ha de regular mitjançant disposicions reglamentàries la normalització de l'ús del català en les activitats administratives de tots els òrgans de la seva competència.»

El títol IV de la Llei es compon de quatre articles (arts. 24-27), que regulen els temes següents: l'article 24 està dedicat a la funció que l'Escola d'Administració Pública de Catalunya ha de complir en el procés de normalització; l'art. 25 fa referència a la promoció de la normalització de l'ús del català per part del Consell Executiu de la Generalitat i per part de les corporacions locals; l'art. 26 preveu la creació o subvenció de centres impulsors de la normalització lingüística, i l'article 27 prescriu l'organització per part del Consell Executiu d'un pla de conscienciació popular i d'un mapa sociolingüístic de Catalunya.

Una absència remarcable

De la lectura d'aquest esquema sumari del títol IV de la Llei es desprèn tot seguit una absència remarcable: no hi ha cap esment d'un organisme que compleixi les funcions encomanades a la Direcció General de Política Lingüística.¹ Més remarcable és encara això perquè en el text de la propo-

1. Referència que, pel que fa al País Basc, trobem en cert sentit en l'article 29 de la Llei Bàsica de Normalització de l'Ús de l'Euskera quan s'hi parla d'un *òrgan d'encontre*, referència que després es concretarà en el Decret de 17 de gener de 1983 de

sició corresponent elaborat per la ponència de la Comissió de Política Cultural del Parlament de Catalunya (23 de juny de 1981) s'inclouia, a l'inici del títol dedicat a l'impuls institucional, un article sencer (art. 30), redactat de manera ordenada i concisa, que prescrivia la creació d'«un organisme que assumirà la responsabilitat de tot el que fa referència al programa de normalització lingüística».² A més, fins a la mateixa sessió plenària del Parlament de Catalunya en què s'aprovà la Llei (6 d'abril de 1983) es mantingué en el redactat de la Llei un article (art. 24), també el primer del títol dedicat a l'impuls institucional, que feia referència a funcions de la Direcció General de Política Lingüística.³ Però aquest article fou suprimit per iniciativa del Grup Socialista, el qual presentà una esmena en aquest sentit, que fou aprovada per 74 vots a favor, 55 en contra i cap abstenció.

¿Quines són les causes que aquell article 30 del primer text elaborat

creació de la Secretaria de Política Lingüística. A tall comparatiu, recordem que, per exemple, la *Charte de la langue française* (coneguda com a Llei 101) del Quebec dedica el seu títol II a l'*Office de la langue française*, el seu títol III a la *Commission de surveillance* i el seu títol IV al *Conseil de la langue française*, organismes amb funcions que a Catalunya giren bàsicament entorn de la Direcció General de Política Lingüística.

2. Aquest text, posterior a la creació de la Direcció General de Política Lingüística, era literalment el següent:

«El Consell Executiu de la Generalitat ha de crear un organisme que assumirà la responsabilitat de tot el que fa referència al programa de normalització lingüística.

Són competències d'aquest organisme:

- a) La direcció tècnica del programa de normalització lingüística de la Generalitat.
- b) El seguiment del programa de normalització lingüística, amb facultat d'intervenir en tots els casos en què aquest programa sigui vulnerat o s'apliqui indègudament.
- c) L'assessorament en matèria de normalització lingüística tant a l'Administració pública com, en la forma que per via de reglament s'establirà, als particulars.
- d) El manteniment i la coordinació dels serveis existents o que es puguin crear per a la normalització de l'ús públic de la llengua catalana.
- e) Altres competències que en el futur li siguin atribuïdes» (BOPC, núm. 39, p. 1145).

3. Concretament aquest article deia:

«El Consell Executiu de la Generalitat ha de crear un servei que tindrà per objecte, entre d'altres competències:

- a) La direcció tècnica de la normalització lingüística a Catalunya i el seu seguiment.
- b) L'assessorament en matèria de normalització lingüística tant a l'Administració pública com, en la forma que per via reglamentària s'establirà, als particulars.
- c) Les traduccions entre el català i el castellà de documents tant públics com privats. Aquestes traduccions tindran caràcter oficial» (BOPC, núm. 105, ps. 4097-4098). El Grup Parlamentari del PSUC defensà en la sessió plenària d'aprovació de la Llei una esmena que pretenia reintroduir en la versió final un fragment del primer text elaborat pel Parlament en demanar la substitució de: «El Consell Executiu ha de crear un servei que tindrà per objecte, entre d'altres competències» per «El Consell Executiu de la Generalitat ha de crear un organisme que assumirà la responsabilitat de tot el que fa referència al programa de normalització lingüística. Són competències d'aquest organisme:» (BOPC, núm. 105, p. 4104, i DSPC P-núm. 130, ps. 4025-4027).

4. Vegeu DSPC P-núm. 130, ps. 4025-4027.

per una ponència de la Comissió de Política Cultural del Parlament s'anés reduint fins a quedar definitivament suprimit?

D'entrada, l'actitud presa pel Grup Socialista, que ja en el vot particular presentat pels ponents del Grup Socialista al primer text pretenia la desaparició de l'esmentat article. L'argumentació que hi havia al darrera d'aquesta voluntat era, com consta en l'esmena presentada posteriorment en la mateixa línia, la següent: «les funcions del pretès organisme són exercides ja per la Direcció General de Política Lingüística». ⁵ D'altra banda, sembla que, a més, afavoriren l'aprovació de l'esmena de supressió d'aquest article les reticències que el Consell Consultiu manifestà sobre la constitucionalitat d'un fragment d'aquest article, concretament el que establí el caràcter oficial de les traduccions fetes pel servei la creació del qual s'hi preveia. ⁶

Quina és la valoració que podem fer d'aquesta supressió? Certament que l'argument utilitzat per defensar aquesta supressió és cert: la Direcció General de Política Lingüística ja existia en el moment de l'aprovació de la Llei, però també és cert, per posar un exemple del mateix títol, que els cursos de català organitzats per a funcionaris per l'Escola d'Administració Pública a què al·ludeix l'article 24 de la Llei també existien prèviament a l'aprovació d'aquesta Llei, i no es tracta pas de l'únic cas. De fet la Llei més d'una vegada constitueix una regulació i un suport legal d'activitats que el Consell Executiu ja havia posat en funcionament abans de l'aprovació de la Llei. D'altra banda, l'argument defensat, segons el meu parer, no justificava el contingut de l'esmena, que hauria d'haver estat proposar la substitució del fragment «El Consell Executiu de la Generalitat ha de crear» per «Dins el Govern de la Generalitat ha d'existir», redacció que no s'oposa a l'existència prèvia de l'organisme i que manté la voluntat política del Parlament que el primer text de la Llei contenia.

No sembla, doncs, que aquest argument hagi de ser suficient per defensar la supressió dins la Llei de l'article dedicat a les funcions encomanades a la Direcció General de Política Lingüística. Entre d'altres raons, perquè la Llei d'aquesta manera perd la seva missió de furnir una visió de conjunt de les pautes i de les vies que ha de seguir el procés de normalització lingüística. Així, el fet que el títol IV, de l'impuls institucional de la Llei, no incloguï cap referència a la Direcció General de Política Lingüística ens fa pensar que hi falta un tractament de conjunt, que es tracta d'un títol incomplet. I incomplet no pas en un aspecte secundari, sinó, potser, en el més important.

Encara, la regulació només d'allò que encara està per fer reduiria força d'altres aspectes de la Llei i li conferiria, segons la meua opinió, un caràcter excessivament vinculat a un moment determinat, sense un programa clar i global, independent del moment en què es trobi la seva execució, iniciada

5. Esmena núm. 177. Vegeu *BOPC* núm. 87, p. 3305; *BOPC* núm. 105, p. 4104, i *BOPC* núm. 125, p. 5006. Vegeu també la defensa que féu d'aquesta esmena la diputada Marta Mata i Garriga en la sessió plenària d'aprovació de la Llei (*DSPC* P-núm. 130, p. 4025).

6. Vegeu *BOPC* núm. 112, p. 4355.

prèviament i que s'hi ha d'adequar. L'existència de la Direcció General de Política Lingüística o d'un organisme equivalent queda així a la lliure voluntat del Consell Executiu de la Generalitat, en no ser exigida per la Llei.⁷

En qualsevol cas, considerem evident que l'aplicació de l'esperit i del contingut de la Llei fa indispensables l'existència i el desenvolupament de la Direcció General de Política Lingüística, com a organisme impulsor i coordinador del procés de normalització lingüística.

Però passem ja a analitzar el contingut dels articles que inclou en el text promulgat el títol IV de la Llei.

L'article 24

Com hem dit abans, el primer article d'aquest títol (art. 24) és el dedicat a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Concretament l'article estableix que:

7. Vegeu, per exemple, la intervenció del diputat Sr. Rafael Ribó, del Grup parlamentari del PSUC, en la sessió plenària d'aprovació de la Llei (*DSPC* P-núm. 130, ps. 4025-4027). Citem-ne només un parell de fragments: «Ens amoïna que no s'expliciti que, a més d'una lletra, negre sobre blanc, articulada, no es doti el Consell Executiu d'un organisme capaç de dur a terme la tasca de normalització» i «No volem entrar a l'autonomia del Consell Executiu per a dotar-se dels òrgans que a ell li semblin més idonis; sí que volem fixar, des del Parlament, quins instruments mínims considerem necessaris per a dur-ho a terme» (*DSPC* P-núm. 130, u. 4025). Recordem que el Decret 115/1980 d'estructuració orgànica del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació —ara Departament de Cultura— de la Generalitat ja estableix en l'article 7.1 que: «La Direcció General de Política Lingüística té com a objectiu fer possible el desenvolupament de l'article 3r. de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i fomentar l'ús del català a les institucions oficials i a les privades. Tindrà cura de l'efectiva aplicació de les lleis emanades del Parlament de Catalunya en aquest camp.»

A més, el Decret 397/1983, de 8 de setembre, referma aquesta assignació de responsabilitats a la Direcció General de Política Lingüística. Concretament l'article únic d'aquest Decret estableix que:

«En virtut de les atribucions que té assignades, la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura exercirà les següents funcions:

a) Dur a terme el seguiment de l'aplicació de les disposicions normatives relacionades amb les matèries regulades a la Llei 7/1983 i de les actuacions dels diferents Departaments de la Generalitat en el camp lingüístic.

b) Informar sobre totes les actuacions normatives relacionades amb el camp lingüístic que produeixin els diversos Departaments de la Generalitat.

c) Impulsar l'aplicació de la Llei 7/1983, de 18 d'abril, en cadascun dels àmbits que recull.»

En el mateix dia el Consell Executiu de la Generalitat aprovà el Decret 396/1983, de creació d'una Comissió per a la Normalització Lingüística en el si de la Generalitat, composta de representants, amb categoria mínima de Director General, de tots els Departaments.

«1. El Consell Executiu de la Generalitat, a través de l'Escola d'Administració Pública, ha de garantir l'ensenyament del català a tots els funcionaris i al personal al servei de l'Administració de la Generalitat i de les corporacions locals de Catalunya.

»2. També pot ocupar-se de l'ensenyament de la llengua catalana als funcionaris dependents de l'Administració central, en els termes convinguts amb aquesta.

»3. El ple domini de les dues llengües oficials és condició necessària per a obtenir el certificat final d'estudis de l'Escola d'Administració Pública de la Generalitat.»

Abans, però, d'iniciar-ne el comentari, em sembla interessant i oportú de recordar els antecedents històrics del que aquest article disposa.

Prou sabem que l'Escola d'Administració Pública de Catalunya d'ençà del seu restabliment⁸ ha dedicat importants esforços a l'ensenyament de català al funcionariat a través de diverses edicions de cursos, dedicació que dins la seva estructura orgànica es concreta en l'existència d'una Secció d'Estudis de Llengua Catalana i Llenguatge Administratiu.⁹ Aquest és sens dubte l'antecedent històric immediat de l'article 24 de la Llei.

Però hi ha uns antecedents més llunyans en el temps i no pas per això menys importants. Ja en la vuitena de les *Bases per a la creació d'una Escola de Funcionaris d'Administració Local* aprovades per la Diputació de Barcelona en la seva sessió ordinària del dia 2 de juliol de 1912¹⁰ s'estableix que les classes s'hi faran en llengua catalana, llevat dels curssets i de les conferències, que es podran fer en una altra llengua. Ben aviat, des del curs 1917-1918, l'Escola organitzarà una assignatura de *Gramàtica catalana* professada per l'excepcional lingüista Pompeu Fabra.¹¹ Tanmateix l'antecedent més remarcable es produeix en l'època de la primera Generalitat restablerta, l'any 1932, quan el Govern de la Generalitat de Catalunya prengué, el dia 8 d'agost d'aquell any, a proposta del Director de la mateixa Escola i amb l'in-

8. Decret de 14 de maig de 1979 pel qual es restableix l'Escola d'Administració Pública de Catalunya com a organisme autònom adscrit al Departament de Governació.

9. Decret 313/1982, de 22 de juliol, pel qual s'aprova l'estructura orgànica de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Concretament la lletra a) de l'article primer i l'article quart.

10. Lligall 3641, expedient novè, de l'Arxiu de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Barcelona. Citat també per Josep SARRIÓ I GUALDA, *Història de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (1912-1939)*, Barcelona (Escola d'Administració Pública) 1983, p. 179.

11. Vegeu el lligall 4163. Sobre el tipus d'ensenyament del català organitzat per l'Escola d'Administració Pública, la proposta presentada pel seu Director el dia 1 de juliol de 1932 diu literalment: «Això fa que sigui aconsellable d'establir aquest Servei d'ensenyament de català, sota una tendència eminentment pràctica i especialitzada cap a la vida administrativa, que és la peculiar del funcionari, per tal d'obtenir la depuració de la seva terminologia i l'eliminació del tòpic i la frase feta que són les bases del llenguatge administratiu. Així en depurar-se la llengua s'ennobleix» (foli 4).

forme favorable del Consell de Cultura, l'acord d'encomanar a l'Escola d'Administració Pública l'ensenyament gratuït i per correspondència del català als secretaris i als funcionaris públics de fora de Barcelona, en coordinació amb l'Extensió d'Ensenyament Tècnic.¹² Per la seva importància, destaquem ací un altre dels acords presos pel Govern de la Generalitat el mateix dia 8 d'agost de 1932 sobre les comeses de l'Escola d'Administració Pública en matèria de llengua catalana. Citem-lo textualment: «El Govern de la Generalitat de Catalunya encarrega a l'Escola d'Administració Pública que, tenint en compte els termes en què sigui precisat el règim d'administració pública a Catalunya, prepari un modelatge de documents per a l'ordenació i estructuració de serveis posant-se d'acord amb la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans per tot el que es refereixi a la fixació i depuració del lèxic.»¹³

Cenyim-nos ara ja al text de l'article 24 de la Llei. L'objectiu d'aquest article és clar: aconseguir la competència del funcionariat en l'ús de la llengua catalana. Però comencem pel primer apartat d'aquest article, que fa referència al funcionariat de la Generalitat i de les corporacions locals de Catalunya. ¿En quin termini es vol assolir l'objectiu proposat en aquest àmbit concret? Amb quin plantejament? Amb quins mitjans?

Pel que fa al termini, queda establert en certa manera en la disposició transitòria primera de la Llei, quan estableix que: «En allò que afecta l'ús del català per l'Administració, el període d'adaptació dels serveis i els organismes al que estableix aquesta Llei no pot excedir dos anys en el cas de la Generalitat, de l'Administració local i d'altres entitats públiques dependents de la Generalitat.» Se'n desprèn, doncs, que en aquest termini de dos anys cal aconseguir que en totes les dependències de l'Administració local i de l'Administració de la Generalitat hi hagi prou funcionariat competent en llengua catalana perquè es pugui garantir el funcionament dels serveis en català. Recordem una vegada més que l'Escola d'Administració ja ha organitzat prèviament a l'aprovació de la Llei diverses edicions d'aquests cursos, les quals han permès d'avançar en l'assoliment de l'objectiu plantejat.

Quant al plantejament a seguir, es tracta d'un encàrrec que explícitament ha de complir l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, la qual, a través del Conseller de Governació, va proposar al Consell Executiu un Acord, que aquest adoptà el dia 9 de juny de 1983, per regular els criteris generals d'aplicació d'aquest primer apartat de l'article 24 de la Llei. Reproduïm a continuació el contingut d'aquest Acord:

«1. L'ensenyament a què fa referència l'article 24.1 de la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de Normalització Lingüística a Catalunya es farà dins l'horari laboral en un termini de dos anys per tal de garantir el compliment del que estableix la disposició transitòria primera de l'esmentada Llei.

»2. El cursos que s'organitzin seguint el que es preveu en l'apartat

12. Lligall 4163, foli 8v.

13. *Ibidem*.

anterior es destinaran als funcionaris i personal al servei de l'Administració que siguin designats per a això per les institucions o serveis als quals es trobin assignats, amb l'objectiu de garantir que l'Administració pugui complir al més aviat possible, i sempre dins el termini de dos anys previst en la disposició transitòria de la Llei de Normalització Lingüística, el que estableix l'esmentada Llei pel que fa a l'ús del català en l'Administració.

»3. L'Escola d'Administració Pública organitzarà complementàriament cursos gratuïts de llengua catalana per a funcionaris i personal al servei de l'Administració fora de l'horari laboral, als quals es podran inscriure els que desitgin de seguir cursos de llengua catalana i que no hagin estat designats per a això per les institucions o serveis corresponents.»

Amb poques paraules es tracta: *a)* d'aconseguir que es compleixi el termini de dos anys per a l'aplicació del que la Llei de Normalització Lingüística disposa pel que fa a l'ús del català en l'Administració; *b)* d'assegurar la corresponsabilitat de les institucions receptores dels cursos i de l'alumnat que hi assistirà, a través de fer els cursos dins l'horari laboral i d'establir un sistema de designació de l'alumnat per part de les entitats que garanteixi el compliment del termini esmentat; *c)* que els cursos siguin gratuïts i que també ho siguin els que s'organitzaran fora de l'horari laboral per als membres del funcionariat que no hagin estat designats per assistir a cursos de català dins l'horari laboral.

D'altra banda, i com ja s'ha fet en d'altres edicions, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya aplica un sistema de seguiment de la marxa dels cursos mitjançant el control de l'assistència de l'alumnat i la distribució i l'estudi d'enquestes a les entitats, a l'alumnat i al professorat.

Pel que fa als mitjans de què hom disposa per al compliment del que estableix aquest apartat primer de l'article 24, recordem que el mateix text encomana a l'Escola d'Administració Pública la responsabilitat de l'execució concreta del seu contingut. I ja hem dit abans també que aquesta Escola té una Secció d'Estudis de Llengua Catalana i Llenguatge Administratiu, que, entre d'altres funcions, compleix precisament la de l'organització de l'ensenyament de català al funcionariat. En aquest sentit, considero important de fer avinent que, a més dels cursos organitzats fins ara en les dependències de l'Administració, l'Escola d'Administració Pública té en premsa un curs de llengua catalana per correspondència adreçat especialment al funcionariat.¹⁴ Aquesta iniciativa, que reprèn la que ja hem vist que es produí amb la mateixa finalitat l'any 1932, permetrà de fer arribar l'ensenyament de català al funcionariat en aquells centres (per exemple Ajuntaments de petits municipis) que disposen d'un nombre reduït de funcionaris i en els quals, doncs, difícilment es podrien organitzar cursos de català.

Quant als mitjans econòmics, la disposició transitòria cinquena de la Llei diu:

14. Albert JANÉ, *A correu seguit*, Barcelona (Escola d'Administració Pública), en premsa.

«Fins que no s'hauran assolit els objectius indicats en l'article 1, en els pressupostos públics de la Generalitat es faran les consignacions suficients per a dur a terme les actuacions i les funcions derivades de l'execució d'aquesta Llei.»

En la mateixa línia és oportú de recordar que els Ajuntaments en què l'Escola d'Administració Pública organitza cursos de llengua catalana per al seu funcionariat contribueixen amb una subvenció al pagament del cost total dels cursos que s'hi fan.

Passem ara a l'apartat segon d'aquest article, que fa referència a la possibilitat d'establir convenis amb l'Administració central per tal que el Consell Executiu, a través de l'Escola d'Administració Pública, s'ocupi de l'ensenyament de la llengua catalana als seus funcionaris.

D'entrada, cal dir que també en aquest cas les primeres actuacions dutes a terme pel Consell Executiu de la Generalitat són anteriors a l'aprovació de Llei. A tall d'exemple diguem que durant l'any acadèmic 1982-1983 l'Escola d'Administració Pública va organitzar, entre d'altres, cursos de català per al funcionariat de la Delegació d'Hisenda de Barcelona i del Cos Superior de Policia, a més d'incorporar nombrosos funcionaris dependents de l'Administració central a Catalunya als seus cursos generals de català. Això respon a un oferiment fet en aquest sentit per la Generalitat i a una enquesta preparada per l'Escola d'Administració Pública que va ser distribuïda per la Delegació del Govern entre funcionaris dependents de l'Administració central a Catalunya. Posteriorment la Delegació del Govern de l'Estat a Catalunya ha manifestat un interès a organitzar directament aquest ensenyament¹⁵ però la Generalitat, recollint la petició de diversos centres dependents de la Delegació del Govern, hi ha obert grups de català i, a més, ha iniciat gestions tendents a l'assoliment dels convenis a què fa referència aquest apartat segon de l'article 24 de la Llei.

També en relació amb els cursos de català per al funcionariat dependent de l'Administració central a Catalunya, cal recordar que en la disposició transitòria primera de la Llei, i després de marcar, com hem vist, un període d'adaptació de dos anys perquè l'Administració de la Generalitat i l'administració local compleixin el que preveu la Llei sobre l'ús del català en l'Administració, s'estableix que: «Quant a l'Administració de l'Estat a Catalunya, la Generalitat ha de promoure acords amb els òrgans competents per a fixar períodes d'adaptació similars.»

Per acabar l'anàlisi de l'article 24 de la Llei, recordem que el seu apartat tercer està dedicat a l'exigència del ple domini de les dues llengües oficials per a l'obtenció de l'inexistent encara certificat final d'estudis de l'Escola d'Administració Pública. Malgrat que aquest certificat final d'estudis a hores d'ara no existeix i que no se'n prevegi la immediata creació, l'Escola d'Administració Pública, arran de l'article 3 de l'Ordre del Departament de Governació, de 31 de gener, per la qual es desenvolupa la reglamentació ge-

15. Vegeu, per exemple, el diari «El País» dels dies 4 i 5 de juny de 1983.

neral per a la selecció de personal en règim de contracte administratiu i per a l'accés als càrrecs de comandament de Cap de Secció i Cap de Negociat, té un representant en tots els òrgans tècnics relatius a la selecció i a l'ascens del funcionariat. Aquesta mesura, juntament amb el fet que, d'acord amb l'article 6.1 de l'esmentada Ordre, la prova de llengua catalana esdevé una de les dues obligatòries en totes les convocatòries de selecció, ha de permetre de compensar, pel que fa al coneixement de la llengua catalana, l'absència d'aquell certificat final d'estudis, per a l'obtenció del qual la Llei prescriu el domini del català i del castellà.

Un cop analitzat l'article 24 de la Llei i abans d'introduir-nos en l'article següent, em sembla convenient de manifestar un parell d'observacions de caràcter general sobre l'article 24. En primer lloc, potser hauria estat encertat d'incloure-hi un apartat que encomanés a l'Escola d'Administració Pública, com succeí en el cas de l'Acord del Govern de la Generalitat de 8 d'agost de 1932, l'elaboració de formularis de documentació administrativa i una funció important en l'elaboració, l'estudi i l'ensenyament del llenguatge administratiu català,¹⁶ activitats que de fet a hores d'ara ja duu a terme l'Escola d'Administració Pública.¹⁷ En segon lloc, potser hauria convingut de marcar dins aquest article unes pautes de relació entre l'Escola d'Administració Pública i la Direcció General de Política Lingüística que asseguressin el màxim grau d'eficàcia de la seva col·laboració.

L'article 25

L'article 25 de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya, que fa referència a la promoció per part del Consell Executiu i per part de les corporacions locals de la normalització de l'ús del català, es compon de dos apartats i literalmente estableix que:

«1. El Consell Executiu de la Generalitat ha de fomentar la normalització de l'ús del català en les activitats mercantils, publicitàries, culturals associatives, esportives i de qualsevol altra mena.

»2. Així mateix ho han de fer, en l'àmbit corresponent, les corpora-

16. Tinguem en compte que el Decret de 14 maig de 1979 pel qual es restableix l'Escola d'Administració Pública de Catalunya estableix com una de les funcions d'aquesta Escola: «La investigació, estudi i divulgació de les matèries d'Administració Pública» (art. 2.c).

17. Posem-ne com a exemple la publicació de: Josep Enric REBÉS, Valentí SALLAS i Carles DUARTE, *Formulari de procediment administratiu*, Barcelona (Escola d'Administració Pública) 1984, 3a. ed.; Jaume SÀNCHEZ ISAC, *Formulari de documentació municipal*, Barcelona (Escola d'Administració Pública), 1983, 2a. ed.; Carles DUARTE i MONTSERRAT -Lídia FERNÁNDEZ I TORRELL, *Apunts de català pràctic núm. 8*, Barcelona, Campaña AVUI 2000, 1982, o la *Revista de Llengua i Dret*. N'és també exemple la col·laboració amb la Direcció General de Política Lingüística en la Coordinadora de llenguatge administratiu, en la Junta Permanent de Català, i en el butlletí «Llengua i Administració».

cions locals, les quals poden atorgar reduccions o exempcions d'obligacions fiscals per als actes relacionats amb la normalització de l'ús de la llengua catalana.»

Comencem pel primer apartat i diguem, d'entrada, que la Direcció General de Política Lingüística disposa d'un Servei de Normalització de l'ús oficial de la llengua catalana¹⁸ que té, entre d'altres, la comesa de fomentar l'ús del català en les activitats públiques.

Aquest —l'ús en els negocis, en la publicitat, en les activitats esportives, etc.— és sens dubte un dels aspectes importants de la normalització lingüística, un dels factors més rellevants que contribueixen a crear un medi favorable a l'ús normal de la llengua. I és també un dels vessants en què és més difícil d'aconseguir uns ràpids progressos generals, atesa la seva gran diversitat i la seva gran dispersió.

En aquest cas també, el Consell Executiu, a través de l'esmentat Servei, prèviament a l'aprovació de la Llei, ja havia posat en funcionament diverses iniciatives en els àmbits de la publicitat, dels gremis i les associacions, de la informàtica, dels restaurants i hotels, etc.¹⁹ Així, doncs, la introducció d'aquest article dins la Llei constitueix un suport a les esmentades iniciatives, que ara passen a ser execucions d'un mandat legal, la qual cosa ens fa esperar una intensificació dels esforços que s'hi esmercen i un increment dels resultats que se n'obtenen.

Pel que fa a l'apartat segon d'aquest article 25, constitueix un mandat paral·lel al que trobàvem en l'apartat anterior, però destinat a les corporacions locals. Ara bé la segona part d'aquest apartat —referent a la possibilitat d'atorgar reduccions o exempcions d'obligacions fiscals— ha estat un dels fragments més polèmics al llarg de l'elaboració d'aquesta Llei. En el primer text elaborat per una ponència de la Comissió de Política Cultural del Parlament, aquest fragment apareix pràcticament igual a l'acabament de l'article 33. Tanmateix cal fer-hi immediatament una observació: la possibilitat d'atorgament de reduccions o exempcions fiscals per als actes relacionats amb la normalització de l'ús del català no hi quedava limitada a les corporacions locals, com succeeix en la redacció definitiva, sinó que afectava també la Generalitat.²⁰

18. Decret 220/1980, de 3 d'octubre, creant diversos Serveis en el si de la Direcció General d'Activitats Artístiques i Literàries, de la Direcció General de Política Lingüística i de la Direcció General de Difusió Cultural del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Concretament els apartats primer i segon de l'article tercer.

19. Per tenir-ne una primera impressió, vegeu el *Llibre blanc de la Direcció General de Política Lingüística, Barcelona* (Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) 1983; especialment les ps. 43-51.

20. El text d'aquest article 33 era el següent:

«El Consell Executiu de la Generalitat i, dins l'àmbit corresponent, les corporacions locals han de fomentar la normalització de l'ús del català a les activitats mercantils, publicitàries, culturals, associatives, esportives i d'altres. Amb aquesta finalitat podran atorgar

Presentaren esmenes de modificació o de supressió d'aquell article 33: el Grup parlamentari de Convergència i Unió (esmena núm. 192), el Grup parlamentari de Centristes (esmena núm. 193), el Grup parlamentari del PSUC (esmena núm. 196) i els diputats José Acosta (esmena núm. 191), Francisco Hidalgo (esmena núm. 194) i Ramon Viñals (esmena núm. 195). L'esmena amb un plantejament més contrari al text d'aquell article fou la presentada pel diputat José Acosta, que en proposava la supressió amb l'argumentació següent:

«Si una de les finalidades esenciales de la ley que nos ocupa ha de ser la de contribuir a una mayor integración, solidaridad y espíritu de convivencia en Catalunya, resulta del todo inadecuado, por no decir disparatado, introducir los elementos de confrontación entre diversos sectores de la sociedad catalana sin duda presentes en el texto de la ponencia. Tanto menos explicable resulta el precepto cuanto que, ante indicios de una legislación en tal sentido, contenidos en alguna normativa vigente, la opinión pública ya se dividió y enfrentó. Ni las finalidades fundamentales de la propia ley, ni la experiencia por su parte, aconsejan tal género de medidas.»²¹

El Dictamen de la Comissió de Política Cultural sobre aquesta proposició de Llei incloïa, després de l'estudi de les esmenes alludides, la supressió de la conflictiva segona part d'aquest apartat de l'article. D'aquesta manera, el text sotmès a la consideració del Consell Consultiu no contenia aquest fragment i, per tant, el Consell Consultiu no pogué emetre el seu dictamen sobre aquest punt conflictiu.

Posteriorment al Dictamen del Consell Consultiu se celebrà la sessió plenària del Parlament de Catalunya en què s'aprova aquesta Llei. En aquesta sessió plenària, sorprenentment, s'acceptà —per 93 vots a favor, cap en contra i 10 abstencions— la incorporació de l'esmena núm. 196 —ara la 106—, que ja hem vist que el Grup parlamentari del PSUC havia presentat a l'inici. Aquesta esmena reintroduïa la possibilitat de l'atorgament de reduccions o exempcions d'obligacions fiscals, però la reduïa a les corporacions locals.

Diguem, encara, que el recurs interposat pel Govern de l'Estat contra aquesta Llei²² no afecta el contingut d'aquest article, i que dins de la Llei Bàsica de Normalització de l'Ús de l'Euskera no hi ha cap referència a la possibilitat de l'esmentada reducció o exempció d'obligacions fiscals.

reduccions o exempcions d'obligacions fiscals per als actes relacionats amb la normalització de l'ús de la llengua catalana» (BOPC núm. 39, ps. 1145-1146).

21. BOPC núm. 87, ps. 3306-3307.

22. Els articles de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya contra els quals el Govern de l'Estat ha interposat recurs d'inconstitucionalitat són el 4.2 i el 6.1.

L'article 26

Si passem a l'article 26, diguem-ne d'entrada que es tracta potser d'una de les novetats més rellevants d'aquest títol. Concretament l'article estableix que:

«Allà on així ho exigeixi la situació sociolingüística, el Consell Executiu, d'acord amb les corporacions locals afectades, ha de crear o subvencionar centres especialment dedicats, en tot o en part, a fomentar el coneixement, l'ús i la divulgació de la llengua catalana.»

De fet la Direcció General de Política Lingüística ha tingut, a través de la *Campanya per la normalització lingüística*, nombrosos contactes amb les corporacions locals, els quals afavoriran sens dubte la creació dels centres a què es refereix l'esmentat article 26 de la Llei.

A hores d'ara sembla que la fórmula que es vol adoptar és la creació en col·laboració amb les corporacions locals d'uns serveis de correctors-dinamitzadors. Les funcions encomanades als correctors-dinamitzadors responsables d'aquests serveis es preveu que seran les següents:

1. Responsabilitat de la qüestió lingüística, en general, a l'Ajuntament.
2. Correcció dels textos dels ciutadans en general.
3. Realització d'accions concretes per la normalització lingüística en estret contacte amb la Direcció General de Política Lingüística i d'acord amb els Ajuntaments.

L'aplicació d'aquesta fórmula permetrà d'una banda establir una xarxa estesa per tot el territori del Principat i connectada directament amb la Direcció General de Política Lingüística, l'objectiu de la qual és l'extensió del procés de normalització de la llengua catalana. En un altre sentit, aquesta fórmula contribuirà a trobar solucions a l'enutjosa situació laboral del professorat de català per a adults, que fins ara no ha pogut disposar d'una mínima seguretat en la feina.

Així mateix, al costat dels serveis de correcció-dinamització, s'han creat, per donar compliment al que disposa aquest article de la Llei i en col·laboració amb els ajuntaments, uns Centres de Foment de la Normalització Lingüística (de moment a Sabadell, Sant Boi de Llobregat, Molins de Rei, Santa Coloma de Gramenet i a la Vall d'Aran).

En qualsevol cas encara és d'hora per fer una valoració de l'abast i de l'eficàcia d'aquesta mesura, tot i que el plantejament adoptat, si s'estableixen uns adequats mecanismes de coordinació i unes normes de funcionament prou precises, ens sembla especialment encertat, perquè permet d'acostar més les iniciatives a les persones a les quals van adreçades (amb una connexió més directa amb la realitat) i també fa preveure una més gran vitalitat i difusió de les actuacions empreses.

L'article 27 és l'últim article del títol IV de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya. Aquest article tanca, doncs, l'apartat que la Llei dedica a l'impuls institucional. I el tanca encomanant al Consell Executiu de la Generalitat dues tasques d'una transcendència evident, que queden reflectides en cada un dels dos apartats que componen aquest article: l'establiment d'un pla de sensibilització popular i l'elaboració d'un mapa sociolingüístic.

Però abans de continuar, convé que reproduïm íntegrament aquest article:

«1. El Consell Executiu ha d'establir un pla perquè la població prengui consciència davant la normalització de l'ús lingüístic a Catalunya conseguint a la vigència d'aquesta Llei.

»2. El Consell Executiu ha d'ordenar l'elaboració d'un mapa sociolingüístic de Catalunya, que serà revisat periòdicament, per tal d'adequar a la realitat la seva acció reguladora i executiva de política lingüística i, alhora, de valorar la incidència de la planificació en el progressiu coneixement de la llengua catalana.»

Pel que fa al contingut del primer apartat, prou sabem que el Consell Executiu de la Generalitat ja va prendre la iniciativa d'organitzar una *Campanya per la normalització lingüística de Catalunya* prèviament a l'aprovació de la Llei i que la seva primera fase va començar en la segona meitat de 1981 i es va desenvolupar durant l'any 1982.²³

¿Quins són els criteris que se segueixen i els principis que inspiraren aquesta primera fase de la campanya?

En la primera fase —fase en què la Generalitat ha fet bàsicament una funció de coordinació i d'impuls d'esforços amb una important participació dels Ajuntaments— es pretenia sobretot l'explicació de la campanya i la captació d'adhesions, mentre que la segona, a hores d'ara ja en marxa, comporta un programa d'actuacions concretes (en aquest moment, per exemple, es porten a terme activitats en diversos àmbits, com ara el de l'esport o el de la restauració i l'hoteleria).

En paraules de la senyora Aina Moll, Directora General de Política Lingüística, referides a la primera fase de la campanya: «La campanya s'orienta exclusivament a l'explicació d'aquesta problemàtica, a partir del marc lingüístic establert per la Constitució i l'Estatut —que, naturalment, la llei del Parlament havia de respectar i desplegar—, i a demanar el bandejament de les pautes de conducta lingüística diglòssica vigents de tant anys.»²⁴

La problemàtica a què es refereix la senyora Moll en aquests mots és evi-

23. Vegeu la publicació *La campanya per la normalització lingüística de Catalunya* 1982, Barcelona (Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya) 1983; especialment la part dedicada a la memòria de la primera fase de la campanya, ps. 19-74.

24. *Ibidem* p. 11.

dentment la problemàtica lingüística de marginació del català de la vida general de la comunitat i dels usos rellevants d'una llengua normal, cenvida ací només al cas concret del Principat de Catalunya.

Quant a l'actitud diglòssica, la senyora Moll ens en diu: «Es tractava d'establir una nova pauta de conducta lingüística, segons la qual no és descortesia contestar en català a qui ens parla en castellà, en la mateixa mesura que no ho és contestar en castellà a qui ens parla en català, i és millor parlar malament el català que no parlar-lo de cap manera.»²⁵

Aquesta campanya ha pres com a lema «El català, cosa de tots» i ha utilitzat com a vehicle el personatge de «la Norma», que ha aconseguit d'esdevenir realment popular. S'hi han utilitzat: adhesius, tires a la premsa, falques de ràdio, un programa de vídeo, fulletons, cartells, calendaris de butxaca, rètols de preus per a mercats, bosses de plàstic, globus, etc.

Ara bé, com ja hem dit, es tracta de la primera fase d'una campanya, que a hores d'ara es troba ja en la seva segona fase. Per tant, cal remarcar la voluntat de continuïtat d'aquesta iniciativa, que la vincula, així, a l'aplicació del mandat establert en l'article 27.1 de la Llei.

Pel que fa a l'apartat segon d'aquest article, es tracta d'un dels projectes més ambiciosos que s'inclouen en el títol IV de la Llei. L'objectiu essencial és el següent: aconseguir la informació necessària de la situació sociolingüística en cada etapa del procés de normalització per comprovar l'encert de les mesures que es prenguin, per modificar-les, si convé, i per prendre'n de noves. Aquest propòsit palesa la voluntat real i seriosa del Parlament de Catalunya que es treballi eficaçment en el desenvolupament del procés i que s'eviti d'adoptar i de mantenir plantejaments sense anar-ne controlant els resultats.

D'altra banda, és evident que, per dur a terme dignament aquest propòsit, caldrà disposar d'importants mitjans humans i materials, i, doncs, econòmics.

D'ençà del mes de desembre de 1980, la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya disposa d'un Institut de Sociolingüística Catalana,²⁶ entre les activitats del qual cal destacar precisament l'anàlisi de les dades del Padró de 1975 i la confrontació d'aquestes dades amb les del Padró de 1981, menys completes. Aquest projecte enclou, a més, el disseny i l'execució d'estudis experimentals reduïts a determinats nuclis, com ara Sabadell.²⁷

La realització d'aquesta experiència, a més de fornir unes dades interessants per al coneixement de l'evolució de la situació sociolingüística dels nuclis analitzats, ha de permetre d'anar assolint el domini tècnic necessari

25. *Ibidem*.

26. Creat pel Decret 296/1980, de 4 de desembre. En aquest Decret s'estableix com una de les funcions encomanades a l'esmentat Institut: «Efectuar treballs de recerca sociolingüística, bàsicament centrada en el seguiment del procés de normalització de l'ús del català i en la reflexió entorn d'aquest procés» (art. 2, lletra a).

27. Vegeu el *Llibre blanc de la Direcció General de Política Lingüística*, ja esmentat, a les ps. 51-52.

per anar-ne millorant els aspectes metodològics en les successives edicions i per anar-la estenent per tot el Principat, amb l'objectiu de complir el que disposa l'article 27.2 de la Llei, ço és aconseguir periòdicament unes dades fiables i prou generals de l'evolució del procés de normalització lingüística a Catalunya, a fi d'anar-ne adequant les actuacions a les modificacions que es produeixin en la situació sociolingüística de Catalunya.

Punt final

Un cop repassats un per un els articles que componen el títol IV, de l'impuls institucional, de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya, sembla oportú de fer-ne una mínima valoració global.

El conjunt del títol, si bé incomplet per l'absència, si més no (per exemple: ¿hauria estat encertada la creació d'una comissió assessora composta de qualificats especialistes, com la que existeix en el País Basc?),²⁸ d'un article dedicat a les funcions de la Direcció General de Política Lingüística (absència compensada en part pel Decret 397/1983, de 8 de setembre, que encomana a l'esmentada Direcció General les funcions de seguiment i d'impuls de la Llei), permet, en canvi, força possibilitats de desenvolupament i conté, a més, iniciatives molt remarcables. Esperem, doncs, que l'aplicació que tindrà aquest títol respongui generosament als seus objectius i als objectius globals d'aquesta Llei.

28. Em refereixo, és clar, al Consell Assessor de l'Euskera, creat per un Decret del dia 11 de gener de 1982 del Govern Basc.